

การบริหารงานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน Research Management in Private Universities

เมธาวี ตันวัฒนะพงษ์¹
Methavee Tunwattanapong¹

บทคัดย่อ

หนึ่งในบทบาทสำคัญของสถาบันอุดมศึกษา คือ การค้นคว้าหาองค์ความรู้ใหม่ ผ่านการวิจัย นำผลไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่วงการวิชาการ และประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจุบัน สถาบันอุดมศึกษาจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีจำนวนผลงานวิจัยค่อนข้างน้อย เนื่องมาจากขาดนโยบายการสนับสนุนงานวิจัยในสถาบันที่ชัดเจน จำนวนนักวิจัยที่มีคุณภาพค่อนข้างน้อย งบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ และที่สำคัญคือ ทรัพยากรส่งเสริมการวิจัย (สินธะวา คามดิษฐ์, ม.ป.ป.) การบริหารงานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้เกิดความก้าวหน้าขึ้น ควรเริ่มต้นที่การกำหนดนโยบายที่ชัดเจน การวางแผนงานที่สอดคล้องกับนโยบายและง่ายในการนำไปปฏิบัติ การกำหนดและแต่งตั้งบุคลากรการวิจัยที่มีความสามารถในการทำวิจัย การกำหนดงบประมาณที่ยืดหยุ่นในการเบิกจ่ายตามงวดงานวิจัยอย่างเหมาะสม การส่งเสริมทรัพยากรการวิจัยที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานวิจัย และทีมงานบริหารงานวิจัยที่มีความเป็นเจ้าของ คล่องตัว ขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ : บริหารงานวิจัย, สถาบันอุดมศึกษาเอกชน, วิจัย

Abstract

One of the many vital roles of higher education is seeking new knowledge through research, implementing the research results for the benefits of the academic area and benefits for economic as well as social sectors. Nowadays, many universities, especially the private ones, have pretty small numbers of research publications because of unclear research management policies, small numbers of quality researchers, insufficient research budgets, and research-support resources. (Sinthawa Kamdit, n.d.) Research management in private universities will be improved if a clear policy formation is established, planning related to policies, easy-to-implement. Assignment and authorization

¹อาจารย์, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชธานี (Lecturer, Faculty of Business Administration, Ratchathani University) e-mail: methavee@rtu.ac.th โทร.045-319900

of quality researchers, research budget policies that are flexible for different reimbursements, research-support resources, and entrepreneurial research management teams, resilient, concrete policy implementation.

Keywords: Research management, Private university, Research

บทนำ

การวิจัยเป็นกระบวนการในการค้นหาองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ มีระเบียบและขั้นตอนที่น่าเชื่อถือ ทำให้ผู้ทำการวิจัยได้ฝึกคิดและสร้างองค์ความรู้ที่น่าเชื่อถือ ตรวจสอบย้อนกลับได้ ถือได้ว่า การวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประชากรของประเทศ ดังตัวอย่างของประเทศที่พัฒนาแล้ว ต่างใช้ผลที่ได้รับจากงานวิจัยในการแก้ปัญหาของประเทศ สร้างความก้าวหน้าและเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจและสังคม การวิจัยจึงถือได้ว่ามีส่วนสำคัญในการชี้นำทิศทางในการเปลี่ยนแปลงประเทศให้ไปสู่สิ่งที่ดีกว่า ดังนั้นการบริหารงานวิจัยเพื่อสนับสนุนการวิจัย จึงเป็นการสนับสนุนเพื่อสร้างการพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ของประเทศอันหลากหลาย เป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างพื้นฐานทางปัญญาแก่ทรัพยากรมนุษย์ของชาติเพื่อการพัฒนาประเทศ (วิจารณ์ พานิช, 2556: น.1) สำหรับสถาบันอุดมศึกษานั้น นับว่าเป็นหนึ่งในหน่วยงานหลักที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการวิจัยโดยตรง ดังที่ ญาณภา สมนึก (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงไว้ในความสำคัญของการวิจัยต่อสถาบันอุดมศึกษา ดังนี้

1. การทำงานวิจัย เป็นการพัฒนาอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ภายหลังสำเร็จการศึกษามาแล้ว อาจารย์ผู้สอนภายในสถาบันอุดมศึกษา มีภารกิจหลัก 4 ด้าน หนึ่งในนั้นคือ ภารกิจการสอนนักศึกษา อาจารย์ควรพัฒนาการสอนอยู่ตลอดเวลา การทำวิจัยเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่อง ความรู้ไม่หยุดยั้งที่เดิม ณ วันสำเร็จการศึกษา

2. การทำงานวิจัย เปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาผลิตองค์ความรู้ใหม่แก่สังคม อาจารย์ผู้สอนภายในสถาบันอุดมศึกษา ถูกกำหนดให้ผลิตผลงานทางวิชาการ สร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาการเรียนการสอนนักศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป การทำงานวิจัย ถือเป็นการผลิตผลงานทางวิชาการอย่างหนึ่ง ที่แสดงถึงคุณภาพของอาจารย์และบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่พัฒนานักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาและพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม

3. การทำงานวิจัย แสดงให้เห็นความก้าวหน้าและความสำเร็จของสถาบันอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาที่มีการทำวิจัยที่มีคุณภาพจำนวนมาก หมายถึง สถาบันแห่งนั้นต้องมีการศึกษาหาความรู้ ผลิตองค์ความรู้ใหม่ และนำผลที่ได้รับจากการวิจัยนั้นมาพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เป็นตัวชี้วัดให้เห็นถึงความไม่หยุดนิ่งที่จะพัฒนาและความสำเร็จของสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ

หน้าที่ในการทำวิจัยของครูและบุคลากรทางการศึกษา ถูกกำหนดไว้เป็นบทบาทหน้าที่หนึ่งของสถาบันการอุดมศึกษาเอกชน จากการการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ในประเทศไทย ยังมีจำนวนนักวิจัยน้อย ผลงานวิจัยโดยส่วนใหญ่ เป็นวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสำเร็จการศึกษา จึงมักไม่ถูกนำมาใช้จริงเพื่อแก้ปัญหา หรือ พัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ (พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย, 2549: น.38) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือ สมศ. (องค์การมหาชน) เผยผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบแรก (พ.ศ. 2554 - 2558) ว่า มาตรฐานงานวิจัยและงานสร้างสรรค์มีจำนวนน้อย (วิทยากร เชียงกุล, 2551: น.77) และผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่สอง (พ.ศ. 2549 - 2553) พบว่า ตัวชี้วัดในมาตรฐานเกี่ยวกับนวัตกรรมและการสร้างองค์ความรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2553: น.50) และในการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่สาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ระบุไว้ในบทสรุปผู้บริหาร (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2554) ซึ่งกล่าวถึง ผลการประเมินคุณภาพนอก ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้งหมด เมื่อพิจารณาเฉพาะในรายละเอียดของตัวบ่งชี้ ที่ 5 - 7 ซึ่งเกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพด้านงานวิจัย และงานสร้างสรรค์นั้น พบว่า ข้อ 5 งานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่ได้รับการคัดเลือกให้ตีพิมพ์ หรือเผยแพร่ มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทุกแห่ง เท่ากับ 2.55 หมายถึง ต้องปรับปรุง ในส่วนของ ข้อ 6 งานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.67 หมายถึง พอใช้ รวมทั้งในข้อ 7 ผลงานวิชาการที่ได้รับการรับรองคุณภาพ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.29 หมายถึง พอใช้ ดังรายละเอียดที่แสดง ใน ตารางที่ 1

ตารางที่ 1: ตารางแสดงค่าเฉลี่ยผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ตามตัวบ่งชี้ ข้อ 5 - 7 ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทุกแห่งทั่วประเทศ

ที่	ชื่อสถานศึกษา	จังหวัด	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ค่าเฉลี่ย
1	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	ปทุมธานี	5.00	5.00	5.00	5.00
2	มหาวิทยาลัยเกริก	กรุงเทพมหานคร	4.48	3.39	5.00	4.29
3	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	กรุงเทพมหานคร	2.63	2.84	4.18	3.22
4	มหาวิทยาลัยคริสเตียน	นครปฐม	2.48	2.19	0.98	1.88
5	มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา	นครสวรรค์	0.31	1.46	0.00	0.59
6	มหาวิทยาลัยชินวัตร	ปทุมธานี	4.63	4.68	4.00	4.44
7	มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	กรุงเทพมหานคร	1.36	3.40	1.92	2.23
8	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร	กรุงเทพมหานคร	4.55	5.00	5.00	4.85

ที่	ชื่อสถานศึกษา	จังหวัด	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ค่าเฉลี่ย
9	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	กรุงเทพมหานคร	2.90	1.38	2.02	2.10
10	มหาวิทยาลัยพายัพ	เชียงใหม่	1.70	3.21	2.18	2.36
11	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ขอนแก่น	0.64	5.00	5.00	3.55
12	มหาวิทยาลัยรังสิต	ปทุมธานี	3.35	5.00	4.79	4.38
13	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	นครราชสีมา	2.01	4.02	4.83	3.62
14	มหาวิทยาลัยเว็บสเตอร์ (ประเทศไทย)	เพชรบุรี	2.31	3.33	5.00	3.55
15	มหาวิทยาลัยศรีปทุม	กรุงเทพมหานคร	2.81	5.00	5.00	4.27
16	มหาวิทยาลัยสยาม	กรุงเทพมหานคร	3.82	4.48	5.00	4.43
17	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	กรุงเทพมหานคร	3.20	2.61	2.78	2.86
18	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	สมุทรปราการ	2.99	2.10	5.00	3.36
19	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	กรุงเทพมหานคร	3.18	2.34	2.82	2.78
20	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย	ปทุมธานี	2.25	3.80	2.36	2.80
21	มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	กรุงเทพมหานคร	1.84	0.97	5.00	2.60
22	วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา	นครนายก	0.60	2.24	1.76	1.53
23	วิทยาลัยเซนต์หลุยส์	กรุงเทพมหานคร	2.19	2.65	1.73	2.19
24	วิทยาลัยดุสิตธานี	กรุงเทพมหานคร	4.07	2.93	1.61	2.87
25	มหาวิทยาลัยตาปี	สุราษฎร์ธานี	0.54	4.70	2.35	2.53
26	วิทยาลัยทองสุข	กรุงเทพมหานคร	1.25	3.74	0.00	1.66
27	มหาวิทยาลัยธนบุรี	กรุงเทพมหานคร	3.44	2.74	4.45	3.54
28	วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้	นครศรีธรรมราช	1.45	4.81	2.17	2.81
29	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ	กรุงเทพมหานคร	2.68	2.48	3.72	2.96
30	มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่	เชียงใหม่	1.19	5.00	1.15	2.45
31	วิทยาลัยนานาชาติแอสแตมฟอร์ด	เพชรบุรี	4.70	5.00	4.93	4.88
32	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย	ขอนแก่น	1.55	5.00	3.85	3.47
33	มหาวิทยาลัยปทุมธานี	ปทุมธานี	2.36	2.79	2.49	2.55
34	มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น	อุบลราชธานี	4.41	5.00	5.00	4.80
35	มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น	เชียงใหม่	4.01	5.00	1.35	3.45
36	มหาวิทยาลัยภาคกลาง	นครสวรรค์	1.43	3.50	3.50	2.81

ที่	ชื่อสถานศึกษา	จังหวัด	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ค่าเฉลี่ย
37	มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก	สระบุรี	2.14	1.95	5.00	3.03
38	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่	สงขลา	1.72	1.30	0.58	1.20
39	สถาบันรัชต์ภาคย์	กรุงเทพมหานคร	0.83	2.34	4.30	2.49
40	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น	ตาก	4.52	4.58	5.00	4.70
41	วิทยาลัยสันตพล	อุดรธานี	0.88	4.34	1.37	2.20
42	วิทยาลัยแสงธรรม	นครปฐม	3.70	2.47	4.40	3.52
43	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี	ปัตตานี	1.50	5.00	2.74	3.08
44	มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต	กรุงเทพมหานคร	0.13	2.50	3.47	2.03
45	มหาวิทยาลัยราชธานี	อุบลราชธานี	2.51	4.78	0.00	2.43
46	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี	กรุงเทพมหานคร	0.33	3.07	5.00	2.80
47	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น	กาญจนบุรี	1.34	3.67	5.00	3.34
48	มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา	ศรีสะเกษ	0.18	4.30	5.00	3.16
49	วิทยาลัยเชียงราย	เชียงราย	2.56	2.16	1.27	2.00
50	วิทยาลัยนครราชสีมา	นครราชสีมา	1.76	5.00	2.41	3.06
51	วิทยาลัยพุทธศาสนานานาชาติ	สงขลา	4.68	1.92	1.28	2.63
52	วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง	ลำปาง	1.27	3.43	0.91	1.87
53	วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม	กรุงเทพมหานคร	2.90	3.16	5.00	3.69
54	สถาบันบัณฑิตศึกษาจุฬารักษ์	กรุงเทพมหานคร	5.00	4.40	0.55	3.32
55	วิทยาลัยเฉลิมกาญจนาระยอง	ระยอง	0.06	5.00	5.00	3.35
56	สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น	กรุงเทพมหานคร	4.03	3.71	5.00	4.25
57	สถาบันเทคโนโลยีแห่งโอทยา	พระนครศรีอยุธยา	0.31	5.00	4.73	3.35
58	สถาบันอาศรมศิลป์	กรุงเทพมหานคร	5.00	5.00	1.98	3.99
59	สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์	นนทบุรี	4.76	4.83	4.62	4.74
60	วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์	นครราชสีมา	3.60	5.00	3.55	4.05
61	วิทยาลัยพิษณุบัณฑิต	หนองบัวลำภู	4.38	4.80	2.95	4.04
62	มหาวิทยาลัยเนชั่น	ลำปาง	1.20	3.91	1.96	2.36
63	วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก	กรุงเทพมหานคร	2.43	4.22	1.71	2.79
64	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	นนทบุรี	4.00	5.00	4.65	4.55

ที่	ชื่อสถานศึกษา	จังหวัด	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ค่าเฉลี่ย
65	มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ	กรุงเทพมหานคร	4.50	3.53	4.83	4.29
66	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก	พิษณุโลก	1.56	2.77	4.92	3.08
	ค่าเฉลี่ยรายปัจจัยทุกสถาบัน		2.55	3.67	3.29	3.17

หมายเหตุ: เกณฑ์คะแนน

ระดับ 5 หมายถึง ดีมาก

ระดับ 4 หมายถึง ดี

ระดับ 3 หมายถึง พอใช้

ระดับ 2 หมายถึง ต้องปรับปรุง

ระดับ 1 หมายถึง ต้องปรับปรุงเร่งด่วน

ผลการประเมินคุณภาพภายนอก ตามตัวบ่งชี้ที่ 5 – 7 ดังที่แสดงไว้ข้างต้น ชี้ให้เห็นถึงความล้มเหลวในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะการวิจัย โดยเป็นผลมาจากการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาในลักษณะตัวใครตัวมัน ขาดความเชื่อมโยงกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับผู้วิจัย สถาบันอุดมศึกษากับผู้ใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย ทั้งนี้ อาจจะเป็นผลเชื่อมโยงมาจากแนวทางการบริหารงานวิจัยที่ขาดประสิทธิภาพในด้านข้อมูล ด้านศักยภาพ และข้อจำกัดของแรงจูงใจในการทำงานวิจัย (ธนาคารโลกภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก, ม.ป.ป.: น.4)

เมื่อพิจารณาคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จากทั้งสถาบันของรัฐและเอกชน พบว่ายังขาดทักษะที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ในขณะที่มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ขาดการสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีของภาคเอกชน ดังนั้น การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงไม่ประสบความสำเร็จตามความต้องการของตลาดแรงงานได้ (ธนาคารโลกภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก, ม.ป.ป.: น.9)

สถานประกอบการภาคเอกชนบางส่วน ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาหน่วยงานของตนเอง หรือทำวิจัยกับหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษา เนื่องจากขาดความเชื่อมโยงอย่างเป็นทางการระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับสถานประกอบการเอกชนและภาคอุตสาหกรรม ถึงแม้ว่าจะมีอาจารย์มหาวิทยาลัยบางตำแหน่งผู้ให้คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคและการฝึกอบรมในสถานประกอบการเอกชนและภาคอุตสาหกรรม แต่กลับมีความสัมพันธ์ด้านการวิจัยและพัฒนาน้อยมาก (ธนาคารโลกภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก, ม.ป.ป.: น.11)

สินธรา คามดิษฐ์ (ม.ป.ป.) ยังส่งเสริมแนวคิดที่ว่า ภารกิจของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดำเนินไปพร้อมปัญหาและอุปสรรค เป็นต้นว่า ปัญหาภายในของ

สถาบันอุดมศึกษาเอง ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาด้านนโยบายการส่งเสริมการวิจัยไม่แน่นอนและมีทิศทางไม่ชัดเจน ปัญหาการขาดแคลนนักวิจัยที่มีความรู้และมีคุณภาพ ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณและทรัพยากรที่สนับสนุนในการทำวิจัย (สิปปนนท์ เกตุทัต, 2537) สอดคล้องกับข้อมูลจาก ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ช่วงปี พ.ศ. 2544 – 2548 ในรอบเวลา 5 ปี (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2549) พบว่า ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีจำนวนงานวิจัยเฉลี่ยต่ออาจารย์ 1 คน ค่อนข้างน้อย คือ 0.11% เท่านั้น อีกทั้ง งานวิจัยเหล่านั้น ถูกนำไปใช้ประโยชน์เพียง 0.1% เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่มอบหมายเวลารับผิดชอบชั่วโมงสอนให้อาจารย์ค่อนข้างมาก แทบไม่เหลือเวลาในการทำวิจัย การจัดสรรงบประมาณส่งเสริมการทำวิจัยจึงน้อยตามไปด้วย

ญาณภา สมนึก (ม.ป.ป.) สรุปประเด็นที่น่าสนใจของปัญหาโดยรวม การทำวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ไว้ดังนี้

1. **ขาดทรัพยากรที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับการทำวิจัย** สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางสำหรับการทำวิจัย งบประมาณเกือบทั้งหมดมาจากรายได้ของสถาบัน หรือ ทุนสนับสนุนการวิจัยจากองค์กรภายนอก
2. **ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัย** จากอดีตจนถึงปัจจุบัน งานวิจัยแทบทุกชิ้น ใช้ประโยชน์ในการอ้างอิงด้านวิชาการ ไม่ได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในภาคการผลิตหรือภาคอุตสาหกรรม ทำให้อาจารย์ไม่เกิดแรงจูงใจในการทำวิจัย สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัย
3. **ขาดการจัดระบบงานที่สนับสนุนการทำวิจัย** ไม่มีการจัดระบบงานการสนับสนุนการทำวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชน
4. **ขาดแรงจูงใจที่จะชักนำไปสู่การทำงานวิจัย** การสร้างแรงจูงใจ ได้แก่ การประกวดผลงานวิจัย ได้รับรางวัลเป็นเงินและโล่เกียรตินิยม เพื่อยกย่องผู้ทำงานวิจัย ทำป้ายยกย่องผู้มีผลงานวิจัยดีเด่น ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนยังมีค่อนข้างน้อย
5. **ขาดความต่อเนื่องของนโยบายและการดำเนินงานวิจัย** การปรับเปลี่ยนผู้บริหารตำแหน่งต่าง ๆ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวเนื่องกับนโยบายการบริหารงานวิจัย
6. **ขาดระบบการตัดสินใจเชิงนโยบายและการแก้ปัญหาที่ครอบคลุมและเชื่อมโยงกับระบบงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานวิจัย** ยกตัวอย่างเช่น ขาดการจัดอบรมบุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบ สนับสนุนการบริหารจัดการงานวิจัย ระบบการตัดสินใจเชิงนโยบาย ส่งผลให้เกิดปัญหาและอาจกระทบกับระบบงานอื่น ๆ
7. **ความหลากหลายของภาระงานที่มีในสถาบันอุดมศึกษา** ภาระงานที่หลากหลายของอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ส่งผลให้การพัฒนางานวิจัยกลายเป็นเรื่องรอง หรือ

ไม่มีเวลาที่จะทุ่มเทให้กับการทำวิจัยในที่สุด

8. **ขาดความเป็นเจ้าของ** ปัญหาการปรับเปลี่ยนบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ไม่ว่าจะรับเข้าใหม่ หรือ การลาออก ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานไม่รู้สึกรับความเป็นเจ้าของ มีรูปแบบการทำงานแบบเรื่อย ๆ ทำน้อยทำมาก ได้เงินเดือนเท่าเดิม แต่การบริหารงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องตั้งใจจริง จึงจะประสบความสำเร็จ

แนวคิดการบริหารงานวิจัยแบบจัดการคิด “ต้นน้ำ – กลางน้ำ – ปลายน้ำ” (สุรชัย ยอดฉิม และรจนา จันทราสา, 2557)

ต้นน้ำ คือ การพัฒนานักวิจัยตั้งแต่เริ่มแรก เพื่อเสริมทักษะการทำวิจัย โดยจัดการอบรมสัมมนาให้กับนักวิจัย เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก ซึ่งอาจเป็นนักวิจัยที่มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับในระดับชาติและระดับนานาชาติ มาอบรมให้ความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ พัฒนาโครงการวิจัย และชุดโครงการวิจัย กับนักวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

กลางน้ำ คือ การติดตามดูแลนักวิจัยในช่วงระหว่างดำเนินการวิจัย เพื่อให้ทราบปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินการวิจัย และร่วมกันหาแนวทางแก้ไข นำข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์จากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเป็นแนวทางให้กับนักวิจัย ใช้เป็นแนวทางการดำเนินการวิจัยในส่วนที่เหลือให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งสร้างบรรยากาศการวิจัยไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

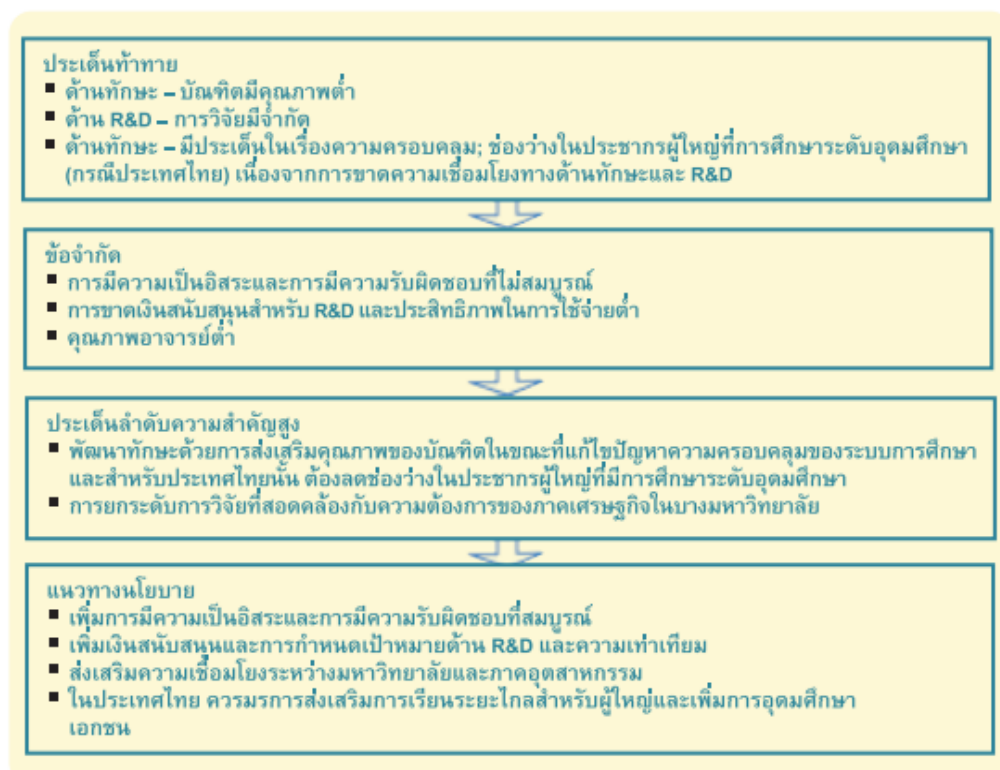
ปลายน้ำ คือ สนับสนุนให้นักวิจัยนำเอาผลงานวิจัยที่ค้นคว้าได้ไปเผยแพร่หรือใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่ากับงบประมาณการวิจัยที่ใช้ไป เป็นต้นว่า เผยแพร่ผลงานวิจัยผ่านการจัดเวทีวิชาการ หรือการจัดการอบรมการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา การยื่นขอสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร หรือสิทธิบัตร รวมถึงการเชิญนักวิจัยมีอาชีพมาให้ความรู้และถ่ายทอดประสบการณ์การเขียนบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ผลงานวิจัยในวารสารระดับชาติและระดับนานาชาติ เป็นต้น นอกจากนี้ อาจทำความร่วมมือกับหน่วยงานด้านทรัพย์สินทางปัญญา และศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ เพื่อนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมและเชิงพาณิชย์

แนวทางการบริหารงานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

จากการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน พบว่า แนวทางการบริหารงานวิจัยที่ดีนั้น เริ่มต้นจากหน่วยงานต้องกำหนดนโยบายการบริหารงานวิจัยที่ชัดเจน เหมาะสม และเป็นไปได้ การวางแผนงานที่สอดคล้องกับนโยบาย และง่ายในการนำไปปฏิบัติ กำหนดและแต่งตั้งบุคลากรการวิจัยที่มีความสามารถในการทำวิจัยเป็นหนึ่งในแนวทางสำคัญในการบริหารงานวิจัยให้เกิดประสิทธิภาพ นอกจากนั้น การ

กำหนดงบประมาณงานวิจัยที่ยืดหยุ่นได้ตามวงงานวิจัยที่แตกต่างกันในแต่ละงาน และการส่งเสริมทรัพยากรการวิจัยที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานวิจัย เป็นหัวใจที่สำคัญในการบริหารงานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ยิ่งไปกว่านั้น ทีมงานบริหารงานวิจัยที่มีความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัย ประโยชน์ที่จะได้รับจากผลงานวิจัย รักในงาน รู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ รับผิดชอบการบริหารงานวิจัยให้คล่องตัว และสามารถขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ก็มีส่วนสำคัญในการบริหารงานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ให้ประสบความสำเร็จได้

ประเด็นท้าทายสู่นโยบายการบริหารงานวิจัย ว่าการวิจัยมีจำกัด บัณฑิตยังมีคุณภาพต่ำ และมีช่องว่างระหว่างประชากรที่ศึกษาในระดับอุดมศึกษา ส่งผลสืบเนื่องถึงการยกระดับนโยบายการบริหารการวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคเศรษฐกิจ คือ เพิ่มการมีความเป็นอิสระและการมีความรับผิดชอบต่อสมบูรณ์ เพิ่มเงินสนับสนุนการวิจัยพร้อมกับกำหนดเป้าหมาย R&D และเพิ่มความเท่าเทียมกันระหว่างประชากร ส่งเสริมความเชื่อมโยงระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและภาคอุตสาหกรรม รวมทั้ง ส่งเสริมการเรียนรู้ระยะไกลสำหรับผู้ใหญ่ และเพิ่มการอุดมศึกษาเอกชน ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในภาพที่ 1

ภาพที่ 1: จากประเด็นท้าทายสู่นโยบาย – สำหรับประเทศรายได้ระดับปานกลาง และระดับเทคโนโลยีขั้นกลาง เช่น ไทยและมาเลเซีย

สินธรา คามดิษฐ์ (ม.ป.ป.) ได้นำเสนอรูปแบบในการส่งเสริมการวิจัย ซึ่งได้จากการสังเคราะห์ผลงานจากนักวิชาการร่วมกับประสบการณ์ตนเอง ประกอบด้วย 6 ปัจจัยหลัก ที่เขียนเป็นสัญลักษณ์ “2P4M Model” โดย

P ตัวแรก แทน Policy หมายถึง ปัจจัยด้านการกำหนดนโยบายส่งเสริมการวิจัย

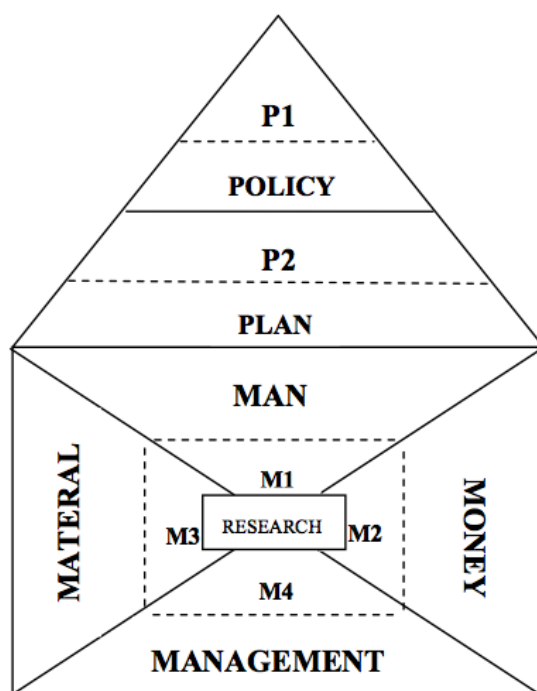
P ตัวที่สอง แทน Plan หมายถึง ปัจจัยด้านการวางแผน ที่สอดคล้องกันกับนโยบายของ P ตัวแรก

M ตัวแรก แทน Man หมายถึง คน หรือ บุคลากรในการวิจัย

M ตัวที่สอง แทน Money หมายถึง เงิน หรืองบประมาณการวิจัย

M ตัวที่สาม แทน Material หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ หรือทรัพยากรทางการวิจัย

M ตัวสุดท้าย แทน Management หมายถึง การบริหารจัดการงานวิจัย แสดงเป็นแผนภาพ ได้ดังนี้

ภาพที่ 2: รูปแบบ 2P4M Model

1. นโยบาย (Policy: P1) หมายถึง แนวทางช่วยการตัดสินใจในการดำเนินภารกิจให้ถูกต้องตามกรอบแนวคิด (Glueck, 1977) ซึ่งมีความเป็นไปได้ เหมาะสม ง่าย และ

สะดวกในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุนโยบาย (ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพษ์, 2546) นโยบายนั้น ๆ ยังต้องมีความสำคัญต่อการบริหารงานในทุกระดับ ช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ในทิศทางที่ถูกต้อง ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2543)

นโยบายส่งเสริมการวิจัยหรือ นโยบายบริหารการทำให้วิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ ทำบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แสดงให้เห็นถึงที่มา กระบวนการดำเนินนโยบายตามหลักวิชาการ เช่น การใช้ตัวแบบกระบวนการ (process model) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ การประเมินผลนโยบาย (Dye, 1984) ซึ่งครอบคลุมใน 4 ปัจจัย หรือ 4M ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากรการวิจัย งบประมาณวิจัย ทรัพยากรวิจัย และการบริหารจัดการงานวิจัย ซึ่งส่งผลต่อ ผลผลิต (output) และ ผลลัพธ์ (outcome) ของงานวิจัยที่เกิดจากนโยบายที่จัดทำอย่างมีคุณภาพ เผยแพร่ให้อาจารย์และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้เข้าใจและรับทราบ รวมทั้งจัดให้มีการประเมินนโยบายและนำไปแก้ไขปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ

2. แผนงาน (Plan: P2) หมายถึง ข้อความที่บันทึกไว้ว่าต้องทำอะไร เพื่อบรรลุเป้าประสงค์ของนโยบายที่กำหนดไว้ (Kathryn and David, 1991; รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2549) กระบวนการวางแผน (Planning Process) เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ของนโยบายที่กำหนดไว้นั้น มีระดับการวางแผน (Level of planning) ประกอบด้วยแผน 3 ระดับ ได้แก่

1) แผนยุทธศาสตร์ (Strategic plans) เป็นวิธีการที่นำมาใช้เพื่อการบรรลุเป้าหมาย และกลยุทธ์ที่กำหนดโดยผู้บริหารระดับสูง เช่น การมุ่งให้สถาบันอุดมศึกษามีผลงานวิจัยที่มีคุณภาพจากคณาจารย์ หากต้องการจำนวนมากขึ้น ผู้บริหารระดับสูงอาจวางแผนกลยุทธ์ ด้วยการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกหรือทรัพยากรที่สนับสนุนการทำงานวิจัย และใช้งบประมาณไว้ในการสร้างแรงจูงใจ เป็นต้น

2) แผนกลยุทธ์ (Tactical plans) เป็นวิธีการที่นำมาใช้เพื่อการบรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารระดับสูง และผู้บริหารระดับกลาง ร่วมกันกำหนด

3) แผนปฏิบัติการ (Operational plans) เป็นวิธีการที่นำมาใช้เพื่อการบรรลุเป้าหมาย ที่จะสนับสนุนแผนกลยุทธ์ โดยการกำหนดการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงาน เช่น จัดฝึกอบรมนักวิจัยในการเขียนโครงการ ฝึกปฏิบัติการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และ คณะ, 2539)

3. บุคลากรงานวิจัย (Man: M1) หมายถึง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประกอบด้วย ผู้บริหารด้านการวิจัย อาจารย์ประจำ และนักวิจัย ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญ ต้องส่งเสริมให้มีความรู้ ความสามารถในการทำงานวิจัย (วิจิตรศรีระอาน, 2518) แนวคิดของนักวิชาการ อาทิ สิบพนนท์ เกตุทัต (2537) วิจารย์ พาณิษฐ์ (2540) จรัส สุวรรณเวลา (2543) และจากผลการวิจัยอื่น ๆ สรุปได้ใจความตรงกันว่า

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรให้ความสำคัญต่อการทำวิจัยของอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ด้วยการกำหนดแนวทางที่เป็นไปได้และเหมาะสมในการส่งเสริมการทำวิจัย โดยบรรจุนโยบายนั้นในนโยบายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้ชัดเจน ประกาศระเบียบปฏิบัติที่เหมาะสม และสร้างแรงจูงใจให้อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอยากทำการวิจัย แสดงจุดยืนที่ชัดเจนว่า สถาบันพยายามสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการทำวิจัย หรือสร้างวัฒนธรรมรักการทำวิจัยให้เกิดขึ้น รวมทั้ง ต้องสนับสนุนภารกิจการวิจัยนี้ในระดับคณะวิชาและภาควิชาด้วย เพื่อให้ผู้บริหารทุกระดับมีส่วนร่วม มีระบบการติดตาม ประเมินผล ตลอดจนแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัยอย่างเป็นรูปธรรม และส่งเสริมให้สร้างนักวิจัยที่เรียนรู้ร่วมกันมากกว่าการทำวิจัยเพียงลำพังคนเดียว (สีปนนท์ เกตุทัต, 2537) นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายนักวิจัยทั้งภายในภาควิชา คณะวิชา สถาบัน และระหว่างสถาบัน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

4. งบประมาณการวิจัย (Money: M2) หมายถึง เงินทุน หรือ จำนวนเงิน และแหล่งทุนที่นำมาใช้สนับสนุน ใช้จ่ายในการทำวิจัย ดิเรก ปัทมศิริวัฒน์ (2549) อ้างว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย มีข้อจำกัดด้านงบประมาณที่ส่งเสริมในการทำวิจัย เนื่องจาก งบประมาณทั้งหมดได้มาจากค่าหน่วยกิตที่นักศึกษาลงทะเบียนเรียน ไม่ได้รับการจัดสรรเงินจากงบประมาณแผ่นดินเหมือนสถาบันการศึกษาของรัฐ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ต้องดิ้นรนในการสรรหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากภายนอก ทั้งจากในประเทศและจากต่างประเทศ ยกตัวอย่างเช่น ทุนจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) กระทรวง กรม ต่าง ๆ ตลอดจนสถานประกอบการ ภาคธุรกิจเอกชนอื่น ๆ (บุญเสริม วิสกุล, 2546) การเบิกจ่ายงบประมาณสนับสนุนการทำวิจัยนั้น สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรมีระเบียบปฏิบัติ ที่ยืดหยุ่น เพื่อให้รวดเร็ว คล่องตัว กระตุ้นให้นักวิจัยมีกำลังใจอยากทำงานวิจัยที่มีคุณภาพ

5. ทรัพยากรการวิจัย (Material: M3) หมายถึง สิ่งใด ๆ ที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจัดไว้เพื่อส่งเสริม สนับสนุน บริการ และอำนวยความสะดวกให้กับนักวิจัยในการทำวิจัย เป็นต้นว่า เครื่องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางการวิจัย อุปกรณ์ที่ช่วยส่งเสริมการทำวิจัย และระบบสารสนเทศที่ใช้ในการทำวิจัย เหล่านี้ต่างมีส่วนสำคัญอย่างมากในการสร้างงานวิจัยที่มีคุณภาพ (อรรธรณ สุทธิพิทักษ์, 2544) รวมไปถึงฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อการทำวิจัยที่ทันสมัย ซึ่งสามารถขอความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกันได้

6. การบริหารจัดการงานวิจัย (Management: M4) หมายถึง การดำเนินงานใด ๆ ที่เกี่ยวกับปัจจัยหลักทั้ง 4 ปัจจัยข้างต้น ศิโรจน์ ผลพันธิน (2549) พบว่า ปัญหาที่สำคัญในขณะนี้ คือ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนยังขาดนโยบายการบริหารงานวิจัยที่เป็นไปได้เหมาะสม และชัดเจน ขาดแคลนนักวิจัยที่มีคุณภาพ ขาดแรงจูงใจในการพัฒนาการวิจัย การ

เบิกจ่ายงบประมาณยังยุ่งยาก ลำบาก หลายขั้นตอน และทรัพยากรที่สนับสนุนในการทำวิจัยยังมีไม่เพียงพอ วิจารณ์ พานิช (2540) กล่าวสนับสนุน การสร้าง “ประชาคมวิจัย” ในสถาบันการศึกษา คณะวิชา และ ภาควิชา เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมการทำวิจัยที่เข้มแข็งในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน รวมทั้งร่วมมือกันให้เกิดเครือข่ายการทำวิจัยทั้งภายในและภายนอกสถาบัน นอกจากนั้นแล้ว การบริหารจัดการงานวิจัยของบุคลากรต้องราบรื่นและเห็นผลได้ นับตั้งแต่จุดเริ่มต้นการทำวิจัย จนถึงวันสิ้นสุดการทำวิจัย กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ต้องให้ความช่วยเหลือกับนักวิจัยอย่างรอบด้าน ทั้งทางด้านธุรการ วัสดุอุปกรณ์ ระบบสารสนเทศ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ต้องมีการติดตามประเมินผลอย่างกัลยาณมิตร และเมื่องานวิจัยแล้วเสร็จ ให้จัดระบบการรายงานผล เผยแพร่ผลงานวิจัยและการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างสูงสุด

ญาณภา สมนึก (ม.ป.ป.) ได้เสนอแนวคิดการจัดการปัญหาการบริหารงานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ไว้เป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. **จัดระบบงบประมาณเฉพาะสำหรับงานวิจัย** สถาบันอุดมศึกษา ควรจัดทำระบบงบประมาณโดยเฉพาะสำหรับงานวิจัย มีหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายเป็นงวดงานตามความก้าวหน้าของงานวิจัย ที่เข้าใจง่าย มีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
2. **จัดระบบการกำหนดและบ่มเพาะนักวิจัย** สถาบันอุดมศึกษา ควรจัดให้มีระบบการสร้างและบ่มเพาะนักวิจัยในสถาบัน โดยเริ่มตั้งแต่การอบรมขั้นตอนของการทำวิจัย บ่มเพาะนักวิจัยให้เชี่ยวชาญมากขึ้น และสร้างระบบสนับสนุนนักวิจัย
3. **สร้างระบบบริหารจัดการที่สนับสนุนการพัฒนาการวิจัย** สถาบันอุดมศึกษา ควรจัดให้มีระบบบริหารจัดการ ประกอบไปด้วย ทีมงานที่เข้าใจในระบบ บุคลากรที่สามารถประสานงานกับอาจารย์ได้เป็นอย่างดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
4. **ให้ความสำคัญในการส่งเสริมงานวิจัยและนักวิจัย** เจ้าของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน และผู้บริหารสถาบัน ต้องเห็นถึงความสำคัญของงานวิจัย ควรส่งเสริมการทำงานวิจัย เช่น จัดโครงการสร้างแรงจูงใจให้นักวิจัยผลิตงานวิจัยที่มีคุณภาพ
5. **กำหนดหน่วยงานเฉพาะในการบริหารงานวิจัย** สถาบันอุดมศึกษา ควรจัดให้มีหน่วยงานเฉพาะเพื่อบริหารงานวิจัย ทำหน้าที่ตรวจสอบการทำวิจัย พิจารณาการให้ทุนวิจัย การให้รางวัลแก่นักวิจัย เพื่อสร้างวัฒนธรรมการวิจัย
6. **เผยแพร่ผลงานวิจัยที่แล้วเสร็จสู่สาธารณะ** ตัวชี้วัดการประเมินสถาบันอุดมศึกษาที่สำคัญตัวหนึ่ง คือ การเผยแพร่ผลงานวิจัยที่แล้วเสร็จสู่สาธารณะ เพื่อให้สังคมนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เป็นต้นว่า ใช้อ้างอิงในการศึกษา ใช้ประยุกต์ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สถาบันอุดมศึกษา ควรให้ความสำคัญการเผยแพร่ผลงานวิจัยที่แล้วเสร็จออกสู่สาธารณชน และการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

กรณีศึกษา การบริหารการวิจัยของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ญาณภา สมนึก, ม.ป.ป.)

1. **จัดตั้งหน่วยประสานงานกลางสำหรับงานรับงานวิจัยจากหน่วยงานภายนอก** มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้จัดตั้งหน่วยงานสนับสนุนการทำวิจัย คือ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (TU-RAC) เป็นหน่วยงานหลักในการให้บริการด้านการบริหารงานวิจัยและดำเนินการวิจัยในนามสถาบันอุดมศึกษา โดยมีการบริหารงานที่คล่องตัวนอกกระบบราชการ ทั้งนี้ สถาบันวิจัย TU-RAC นี้ถือเป็นหน่วยงานของสถาบันอุดมศึกษาเพียงหน่วยงานเดียวที่สามารถให้บริการการวิจัย ให้คำปรึกษา และฝึกอบรมสัมมนาให้กับหน่วยงานที่ไม่ใช่หน่วยงานราชการ เป็นหน่วยงานที่หารายได้ให้กับสถาบันอุดมศึกษาได้เป็นอย่างมาก และนำรายได้นั้นไปช่วยสนับสนุนการทำวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาได้เป็นอย่างดี

2. **จัดระบบจัดการงานวิจัยของหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์** มีหน่วยงานภายในสถาบันอุดมศึกษา คือ กองบริหารการวิจัย ซึ่งเป็นหน่วยงานด้านการบริหารการวิจัยของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการด้านการวิจัยของบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้อย่างเท่าเทียมและทั่วถึง กองบริหารการวิจัยยังทำหน้าที่ในการจัดระบบ วางระบบ ตรวจสอบและติดตามการวิจัยของบุคลากรของมหาวิทยาลัย ตั้งระเบียบ กฎเกณฑ์ สร้างกลไกในการติดตามความคืบหน้าของบุคลากรที่ทำวิจัยของมหาวิทยาลัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. **กำหนดให้มีงบประมาณเฉพาะสำหรับการวิจัย** สถาบันอุดมศึกษากำหนดให้มีงบประมาณเฉพาะสำหรับการวิจัย ซึ่งการที่จะกำหนดงบประมาณได้นั้น ขึ้นกับรายได้ของหน่วยงานประสานงานกลางสำหรับงานวิจัยภายนอกเป็นหลัก

4. **กำหนดให้มีหน่วยงานกลางเฉพาะสำหรับงานวิจัย** มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กำหนดให้มีหน่วยงานกลางเฉพาะสำหรับช่วยเหลือด้านงานวิจัย คือ กองบริหารการวิจัย ที่จะทำให้หน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุนงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาให้พัฒนาต่อไป

5. **สร้างบรรยากาศให้มีความสำคัญกับงานวิจัยและนักวิจัย** สถาบันอุดมศึกษาสรรหาวิธีการที่จะทำให้บุคลากรภายในมหาวิทยาลัย ได้เห็นถึงความสำคัญของการทำวิจัย ยกตัวอย่างเช่น เพิ่มหน่วยงานที่ดูแลเรื่องการทำวิจัย จัดสรรงบประมาณที่เพียงพอสำหรับการทำวิจัย ยกย่อง เชิดชู ให้เกียรติแก่ผู้ที่ทำผลงานวิจัย สถาบันอุดมศึกษาทำให้บุคลากรมีความรู้สึกได้ว่า ถ้าทำผลงานวิจัยสำเร็จแล้ว จะเป็นผู้ที่มีความสำคัญ ส่งผลให้เกิดความรู้สึกดีต่อการทำวิจัย

6. **จัดตั้งหน่วยงานจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและบ่มเพาะวิสาหกิจ** มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้จัดตั้งหน่วยงานจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและบ่มเพาะวิสาหกิจ ชื่อว่า สำนักทรัพย์สินทางปัญญาและบ่มเพาะวิสาหกิจ ทำหน้าที่เป็นแหล่งข้อมูล ส่งเสริมการ

จดทะเบียน การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ สร้างรายได้ ค้ำครองสิทธิและรักษาผลประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาการทำวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาให้เจริญก้าวหน้า เมื่อสถาบันอุดมศึกษามีงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพ จะนำไปสู่เงินงบประมาณที่จะเข้ามาสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษามากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาแนวคิดและแนวทางการบริหารงานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ข้างต้นแล้ว ผู้เขียนเห็นว่าการบูรณาการแนวคิดการบริหารงานวิจัยแบบต้นน้ำ กลางน้ำ และ ปลายน้ำ เข้ากับ แนวทางการบริหารงานวิจัยจะเกิดการปฏิรูปแนวทางบริหารงานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

ต้นน้ำ คือ 1) สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องสรรหาและจัดตั้งทีมงานบริหารงานวิจัยที่มีความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัย เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากผลงานวิจัย มีความรักในการทำงานบริหารงานวิจัย รวมทั้งความรู้ลึกถึงความเป็นเจ้าของในงาน มีความรับผิดชอบการบริหารงานวิจัยสูง เพื่อให้การทำงานมีความคล่องตัว และร่วมทำงานกับทีมเพื่อให้สามารถขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

2) สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องกำหนดนโยบายที่ชัดเจน โดยนโยบายดังกล่าว ต้องส่งเสริมการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น ผู้บริหารสถาบันต้องให้ความสำคัญของนโยบาย จัดทำบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แสดงให้เห็นถึงที่มา และประกาศให้บุคลากรในหน่วยงานได้รับทราบและยึดถือนโยบายเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

3) สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องวางแผนงานที่สอดคล้องกับนโยบาย ที่ง่ายต่อบุคลากรในการนำไปปฏิบัติ ซึ่งประกอบไปด้วยแผนในแต่ละระดับ ดังนี้

- แผนยุทธศาสตร์ (Strategic plans) เป็นวิธีการวางแผนในภาพรวมทุกมุมมอง เพื่อให้การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาบรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด โดยผู้บริหารระดับสูง

- แผนกลยุทธ์ (Tactical plans) เป็นวิธีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย เพื่อช่วยให้การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารระดับสูง และระดับกลางที่จะกำหนดร่วมกัน

- แผนปฏิบัติการ (Operational plans) เป็นวิธีการวางแผน กำหนดโครงการ หรือ กิจกรรม รวมทั้งตัวชี้วัด เพื่อช่วยให้การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาบรรลุตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ที่จะสนับสนุนการบรรลุตามแผนกลยุทธ์ โดยการกำหนดการปฏิบัติของแต่ละฝ่ายงาน

4) สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องกำหนดและแต่งตั้งบุคลากรการวิจัยที่มีความรู้ ความสามารถในการทำวิจัย รวมทั้งแนวทางในการสร้างนักวิจัยใหม่ การอบรมและพัฒนา นักวิจัยเดิมให้มีความเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้นและ การสรรหาที่ปรึกษา นักวิจัยผู้ทรงคุณวุฒิ

เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักวิจัยตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการเริ่มทำวิจัยจนถึงการให้คำแนะนำในการนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคม

กลางน้ำ คือ 5) สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องกำหนดระเบียบปฏิบัติในการเบิกจ่ายงบประมาณการวิจัยที่มีความยืดหยุ่นมากกว่างบประมาณการเบิกจ่ายทั่วไป เพื่อความเหมาะสมตามระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัยแต่ละประเภท แต่ละเรื่อง ที่อาจจะใช้ระยะเวลา และวิธีการดำเนินงานวิจัยที่แตกต่างกัน นอกจากนั้น สถาบันอุดมศึกษาต้องสรรหาแหล่งทุนสนับสนุนงานวิจัยจากภายนอก ทั้งจากในประเทศและจากต่างประเทศ เป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับนักวิจัยในการสร้างผลงานวิจัยที่มีคุณภาพอีกทางหนึ่งด้วย

6) สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องส่งเสริมทรัพยากรการวิจัยที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานวิจัย เพื่อขจัดอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นกับนักวิจัยทั้งทางกายและทางใจ การสนับสนุนเทคโนโลยีสารสนเทศที่ช่วยในการดำเนินงานวิจัย เจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนและประสานงานวิจัยในด้านต่างๆ เช่น บันทึกข้อมูลจากแบบสอบถาม ตรวจสอบคำผิด ติดตามการเบิกจ่ายงบประมาณ เป็นต้น เพื่อกระตุ้นให้การดำเนินงานวิจัยราบรื่นและประสบความสำเร็จได้ตามเวลาที่กำหนด รวมทั้งการสร้างบรรยากาศการวิจัยไปยังฝ่ายงานต่างๆ ทั้งทั้งสถาบันอุดมศึกษา

ปลายน้ำ คือ 7) สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้นักวิจัยนำผลงานวิจัยที่ค้นคว้าได้ไปเผยแพร่หรือใช้ประโยชน์ เช่น การเผยแพร่ผลงานวิจัยผ่านการจัดเวทีนำเสนอผลงานวิจัยในระดับชาติและระดับนานาชาติ โดยกำหนดการประกาศเกียรติคุณให้รางวัลหรือผลตอบแทน ให้กับนักวิจัยที่ได้นำผลงานวิจัยไปเผยแพร่โดยการนำเสนอผลงานวิจัยในเวทีวิชาการ หรือ การตีพิมพ์ผลงานวิจัยในวารสารวิชาการ หรือ การนำผลงานวิจัยไปต่อยอดผลิตสินค้าหรือบริการออกสู่ภาคอุตสาหกรรมและภาคเศรษฐกิจ ฯลฯ

8) สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรจัดตั้งหน่วยงานสนับสนุนการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ เพื่อรวบรวมข้อมูลเวทีนำเสนอผลงานวิจัย วารสารวิชาการที่เปิดรับบทความเพื่อลงตีพิมพ์ รวมทั้งช่วยหาข้อมูล ข่าวสารการวิจัยให้กับนักวิจัย ตลอดจนช่วยเป็นผู้ประสานงานให้กับนักวิจัยในการยื่นขอสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร หรือสิทธิบัตร นอกจากนี้ อาจจะประสานงานกับหน่วยงานด้านทรัพย์สินทางปัญญา และศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ เพื่อส่งผลงานวิจัยไปให้ต่อยอดให้เกิดประโยชน์ในภาคอุตสาหกรรมและภาคเศรษฐกิจ

บทสรุป

การบริหารงานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อให้สามารถยกระดับคุณภาพมาตรฐานด้านวิจัยให้สูงขึ้น อาจพิจารณาปฏิบัติตามรูปแบบ 2P4M Model ของ สันธะวาคามดิษฐ์ (ม.ป.ป.) คือ มีนโยบายในการบริหารงานวิจัยที่ชัดเจน กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร

จัดทำประกาศให้อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาในสถาบันรับทราบและยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ การขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ การประเมินผลนโยบายและนำเอาผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขนโยบายให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง การวางแผนงานที่สอดคล้องกับนโยบาย การส่งเสริมอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาในการทำวิจัย การสร้างแรงจูงใจ การอบรมพัฒนาให้เป็นนักวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญ การกำหนดค่าตอบแทนหรือรางวัลสำหรับงานวิจัย การส่งเสริมเครือข่ายงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกสถาบัน การจัดสรรงบประมาณที่ยืดหยุ่นในการเบิกจ่ายสำหรับผู้ทำวิจัย การจัดหน่วยสนับสนุนงานวิจัยเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ทำวิจัย สร้างบรรยากาศการทำวิจัยให้เป็นหนึ่งในวัฒนธรรมองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- จรัส สุวรรณเวลา และคณะ. (2534). *บนเส้นทางสู่มหาวิทยาลัยวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ญาณภา สมนึก. (ม.ป.ป.). *การบริหารงานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา*. สืบค้นจาก <http://203.131.219.167/km2559/2015/12/11/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9A%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%AB%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%87%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%A2%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%AA%E0%B8%96%E0%B8%B2/> เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2560
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (2549). *เอกสารสรุปการเสวนา เรื่อง สอนดีต้องมีวิจัย*. 15 ธันวาคม 2549 ณ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต กรุงเทพฯ
- ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพิงษ์. (2546). *การกำหนดและวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ: ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้*. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : เสมาธรรม
- ธนาคารโลก ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก. (ม.ป.ป.). *การอุดมศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะและงานวิจัยเพื่อขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออกเฉียง*. รายงานระดับภูมิภาค: ภาพรวม. สืบค้นจาก <http://documents.worldbank.org/curated/en/842001468025505039/pdf/649520THAI0PUB0ox370053B0HighEdTHAI.pdf> เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2560
- บุญเสริม วิสกุล และคณะ. (2546). *รายงานวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดระบบงบประมาณและการลงทุนเพื่ออุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย. (2549). *การพัฒนากระบวนการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาตามแนวคิดการ บริหารงานแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กร : กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2549). *การจัดการสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัทธรรมสาร

- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, สำนักงาน. (2553). *การวิจัยสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิจารณ์ พานิช. (2546). *การจัดการความรู้ในยุคสังคมและเศรษฐกิจพื้นฐานความรู้*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม.
- วิจิตร ศรีสะอ้าน. (2518). *หลักการอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช
- วิทยากร เชียงกูล. (2551). *สภาวะการศึกษาไทย ปี 2549/2550 การแก้ปัญหาและการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นระบบองค์รวม*. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2539). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา
- ศิโรจน์ ผลพันธิน. (2549). *รายงานการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สุรียห์ ยอดฉิม และรจนา จันทราสา. (2557). *การบริหารจัดการงานวิจัย : เพื่อให้ได้ทุน*. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- สินธะวา คามดิษฐ์. (ม.ป.ป.). 2P4M: แนวทางการส่งเสริมการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. สืบค้นจาก www.dpu.ac.th/ces/download.php?filename=1377588101.pdf เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2560
- สิปปนนท์ เกตุทัต. (2537). *การวิจัยในอนาคต: สร้างสรรค์ปัญญาเพื่อพัฒนาประเทศ. ขวสารการวิจัยทางการศึกษา ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 ตุลาคม – พฤศจิกายน 2537*.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2554). *บทสรุปผู้บริหาร รายงานการประเมินคุณภาพนอก. ระบบสารสนเทศเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก สมศ.* สืบค้นจาก <http://aqa.onesqa.or.th/SummaryReport.aspx> เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2560
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). *โครงการเอกสารทางวิชาการบริหารการศึกษา เรื่อง นโยบายและการพัฒนานโยบาย*. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรุณศรี เงินเสื่อ และ ฉลอง ชาตรุประชีวิน. (2560). *รูปแบบการบริหารงานวิจัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา*. *ลักทอง: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 23(1).
- Dye, Thomas, R. (1984). *Understanding Public Policy*. (5th ed.) Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice – Hall, Inc.
- Glueck, William, F. (1977). *Management*. Hinsdale. The Dryden Press.
- Kathryn, David, C. (1991). *Management*. McGraw – Hill. Series in management